

Změny v oblasti evidence skutečných majitelů – úprava definice skutečného majitele a rozšíření evidenční povinnosti

Říjen 2022

Autoři: [Eva Jíchová](#), [Lukáš Pavlík](#)

Kontaktní osoby: [Ivo Janda](#), [Jan Jakoubek](#)

Dne 1. října 2022 vstoupila v účinnost novela zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů (dále jen „**ESM zákon**”),¹ která v zájmu zajištění souladu s evropskou směrnicí² přináší řadu změn oproti stávající úpravě, a to především ohledně samotného vymezení skutečného majitele a rozsahu výjimek z evidenční povinnosti.

Za skutečné majitele mohou být nově považovány i fyzické osoby, kterým tato pozice doposud ESM zákonem přiřazována nebyla, neboť se dle novely při splnění stanovených formálních podmínek určité osoby automaticky pokládají za skutečné majitele, a to bez ohledu na to, zda ve skutečnosti mohou právníckou osobu ovládat či z ní mít prospěch.

Přestože se většina vyžadovaných změn do evidence propíše sama skrze automatické průpisy, mají povinné subjekty povinnost nejpozději do šesti měsíců od data nabytí účinnosti novely (případně u osob evidujících nově nebo těch, které neměly řádně splněny dřívější evidenční povinnosti bez zbytečného odkladu) zajistit, aby údaje o jejich skutečném majiteli odpovídaly požadavkům novelizovaného ESM zákona.

¹ Zákon č. 245/2022 Sb.

² Novela reaguje na výtky Evropské komise ohledně údajného nesouladu stávajícího znění ESM zákona s V. AML směrnicí, přičemž přijetí novely podmiňuje možnost čerpání evropských dotací v rámci Národního plánu obnovy.

Níže shrnujeme vybrané změny zavedené novelou:

1. Změna vymezení skutečného majitele

Novela zrušuje dvousložkové určení skutečného majitele spočívající na pojmech „osoba s koncovým vlivem“ a „koncový příjemce“ a zároveň významně rozšiřuje okruh fyzických osob v pozici skutečného majitele zavedením jednotné definice skutečného majitele, kterým je nově „každá fyzická osoba, která **v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje** právnickou osobu nebo právní uspořádání“, a to již při naplnění stanovených formálních kritérií. Novela v § 4 definuje, co se míní pojmem „v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje“, a to, přímo nebo nepřímo:

- a) má podíl v korporaci nebo podíl na hlasovacích právech větší než 25 % (bývalá osoba s koncovým vlivem dle úpravy před novelizací, avšak s přihlédnutím k tomu, že překročení této hranice po novelizaci bez dalšího založí postavení skutečného majitele),
- b) má právo na podíl na zisku, jiných vlastních zdrojích nebo likvidačním zůstatku větší než 25 % (bývalý koncový příjemce dle úpravy před novelizací),
- c) uplatňuje rozhodující vliv v korporaci nebo korporacích, které mají v dané korporaci samostatně nebo společně podíl větší než 25 % (jde o zásadní rozšíření definice materiálního skutečného majitele v tom smyslu, že materiálním skutečným majitelem po účinnosti novely bude též každá osoba, která uplatňuje rozhodující vliv nikoli na evidující osobu, ale na společníka evidující osoby s podílem na základním kapitálu větším než 25 %), nebo
- d) uplatňuje rozhodující vliv v korporaci jinými prostředky (např. uplatňování vlivu skrze dohody společníků či jiné uplatnění práva veta, zejména s ohledem na finanční toky ve společnosti, nakládání se ziskem společnosti a obsazení orgánů společnosti).

Následně § 4 nově obsahuje speciální výklad pojmu „**uplatňovat rozhodující vliv**“, který je zapotřebí pro určení skutečného majitele podle písm. c) a d) výše, a to pro:

- **obchodní korporace** => jednak pod tento pojem spadne osoba, která může dosahovat toho, aby rozhodování nejvyššího orgánu odpovídalo její vůli, dále osoba, která může jmenovat nebo odvolat většinu členů statutárního orgánu, a rovněž osoba, která je ovládající osobou podle zákona o obchodních korporacích;
- **jiné než obchodní korporace, bytová, nebo sociální družstva, investiční fondy v právní formě akciové společnosti s proměnlivým základním kapitálem** => rozhodující vliv uplatňuje osoba, která je členem statutárního orgánu, nebo osoba v obdobném postavení, nebo osoba ji zastupující v takovém orgánu.

Takto určení skuteční majitelé budou v případě naplnění zákonné definice propsáni do evidence automaticky (dojde k jednorázovému přeznačení zapsaných údajů). Odkazy na „osobu s koncovým vlivem“ a „koncového příjemce“ systém vymaže z předdefinovaných polí sám – pokud však byly tyto pojmy použity ve slovních popisech struktury, bude nezbytné takový popis aktualizovat ze strany evidující osoby manuálně.

2. Zúžení výjimek z povinnosti evidence údajů o skutečném majiteli

Údaje o skutečném majiteli budou muset nově evidovat také okresní a regionální komory, politické strany a politická hnutí, církve a náboženské společnosti, odborové organizace a organizace zaměstnavatelů, společenství vlastníků jednotek a honební společenstva. U většiny z nich by mělo dojít k automatickému průpisu údajů (zapíše se osoba, která je vedena jako člen statutárního orgánu nebo fyzická osoba v obdobném postavení nebo osoba zastupující právnickou osobu v tomto orgánu).

3. Automatický průpis údajů

Novela upravuje podmínky automatického průpisu pro určité typy subjektů (to bylo částečně upraveno v ESM zákoně již před novelou, ne vždy ale průpisy plnohodnotně fungovaly), např.:

Společnost s ručením omezeným – automaticky se propíše fyzická osoba, která byla zapsána (a) v rámci zápisu do OR jako společník s podílem větším než 25 %, nebo (b) jako skutečný majitel korporace zapisované do veřejného rejstříku, která je společníkem s.r.o. s podílem větším než 25 %, jsou-li splněny následující podmínky (ve vztahu k (b)), a to:

- a) 40% nebo větší podíl v navázaných korporacích, ledaže má někdo stejný nebo větší podíl,
- b) nepřímý podíl ve společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti nebo veřejné obchodní společnosti větší než 25 %, nebo
- c) 40% nebo větší podíl ve společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti nebo veřejné obchodní společnosti a v navázaných korporacích, ledaže má někdo stejný nebo větší podíl, jde-li o skutečného majitele podle § 5 (náhradní skutečný majitel);

Akciová společnost – automaticky se propíše fyzická osoba, která byla zapsána (a) v rámci zápisu do OR jako její jediný akcionář, nebo (b) jako skutečný majitel korporace zapisované do veřejného rejstříku, která je jediným akcionářem akciové společnosti, jsou-li splněny podmínky (viz výše).

Novela rovněž zavádí vázanost automatického průpisu ke dni zápisu a výmazu skutečnosti ve veřejném rejstříku nebo rejstříku osob, a dále umožňuje zavedení automatického průpisu u subjektů, které nespádají pod automatický průpis, ale mají o něj zájem.

4. Další změny představené novelou

Rozšiřuje se okruh subjektů, které mají dálkový přístup do evidence

Nově mají dálkový přístup k platným a i již vymazaným údajům v evidenci skutečných majitelů např. poskytovatelé dotací (již nepotřebují součinnost žadatele, výpis si opatří sami).

Prodlužuje se doba, po kterou nejsou pozastavena hlasovací práva – prodloužení z 15 na 30 dnů

Dochází k prodloužení doby, po kterou nedojde k pozastavení hlasovacích práv z 15 na 30 dnů (vzniklo-li postavení skutečného majitele v období 30 dnů přede dnem rozhodování nejvyššího orgánu nebo jediného společníka).

Zavádí se výjimka ze zákazu výplaty prospěchu a pozastavení hlasovacích práv v případě, kdy nebyl do evidence řádně zapsán náhradní skutečný majitel

Novela řeší výkladové nejasnosti předcházející úpravy, kdy nebylo zřejmé, zda zákaz platí i pro situace, kdy tzv. „náhradní“ skutečný majitel (dle § 5 ten, kdo je ve vrcholném vedení korporace v případech, kdy jinak nelze skutečného majitele určit) není zcela řádně identifikován a zapsán do evidence skutečných majitelů. Novela potvrzuje, že se zákaz výplaty a pozastavení hlasovacích práv v případě nesprávné identifikace a zápisu náhradního skutečného majitele neuplatní v případě, kdy je nějaký (náhradní) skutečný majitel v evidenci zapsán. V praxi se typicky jedná o situace, kdy jsou náhradními skutečnými majiteli např. osoby ve vrcholném vedení korporace v třetí zemi, které zcela odmítají svou registraci do evidence v České republice, či případy, kdy složení vrcholného vedení může být značně proměnlivé a česká evidující osoba bude mít pouze omezené možnosti, jak se o takových změnách dozvědět a řádně je v evidenci reflektovat.

Zavádí se materiální test pro výjimku z povinnosti evidence skutečných majitelů

Výjimku z povinnosti evidence skutečných majitelů mají právnické osoby (veřejnoprávní subjekty), které jsou specifikovány na základě uplatnění materiálního testu inspirovaného vymezením veřejného zadavatele dle zákona o zadávání veřejných zakázek.

Na závěr upozorňujeme, že návrhy podané mezi 1. až 31. října 2022 budou vyřízeny až v měsíci listopadu, jelikož v říjnu je systém odstaven za účelem aktualizace stávajících zápisů a nahrání nových funkcionalit.

Výše uvedené shrnutí představuje stručný popis novely ESM zákona a souvisejících požadavků. V případě dotazů na praktické aspekty nové regulace se prosím obraťte na [Iva Jandu](#) nebo [Jana Jakoubka](#).

White & Case, s.r.o., advokátní kancelář
Na příkopě 14
110 00 Praha 1
Česká republika
T +420 255 771 111

Odkaz na White & Case uváděný v této publikaci znamená mezinárodní právní praxi sestávající z White & Case LLP (společnost typu „limited liability partnership“ registrovanou ve Státě New York) a dalších k ní přidružených společností a subjektů.

Tato publikace byla připravena pro naše klienty a jiné zájemce jako obecná informace. Publikace není a ani neusiluje o to být komplexní. Vzhledem k obecné povaze jejího obsahu nemůže být považována za právní poradenství.

© 2022 White & Case LLP